

Rapport

Datum: 7 december 2007
Rapportnummer: 2007/297

Klacht

Verzoeker, die op 30 september 2005 op de detentieboot Reno in Rotterdam was geplaatst, en van daaruit (via Penitentiare Inrichting De Schie in Rotterdam) was overgebracht naar Detentiecentrum Zeist, klaagt erover dat na aankomst in Zeist op 17 januari 2006 een aantal specifiek genoemde goederen ontbrak, en dat deze goederen niet aan hem zijn teruggegeven, ondanks zijn schriftelijke verzoek daartoe van 20 januari 2006.

Beoordeling

I. Bevindingen

1. Verzoeker, Russisch sprekend, was op 30 september 2005 in vreemdelingenbewaring geplaatst op de detentieboot Reno in Rotterdam. Verzoeker was niet in het bezit van een verblijfsvergunning, en evenmin was er een vreemdelingrechtelijke procedure aanhangig. In november 2005 werd hij voor de duur van twee weken in een isoleercel geplaatst in uitzetcentrum Zestienhoven in Rotterdam. Op de detentieboot Reno vond op 28 december 2005 een incident plaats. Daarom werd verzoeker op 30 december 2005 voor de duur van twee weken in een isoleercel geplaatst in Penitentiare Inrichting De Schie in Rotterdam. Die dag werd buiten zijn aanwezigheid zijn verblijfsruimte in de detentieboot ontruimd. Van deze ontruiming is een verslag gemaakt, waarop de goederen staan vermeld die waren ontruimd. In het ontruimingsverslag zijn onder meer de volgende goederen aangekruist: een leren jack cq colbert, acht boeken, losse spullen.

Op 17 januari 2006 werd verzoeker overgeplaatst naar het detentiecentrum Kamp Zeist. Daar kreeg hij zijn goederen terug. In het (niet goed leesbare) formulier van teruggegeven goederen zijn onder meer de volgende goederen aangekruist: een ketting, tien boeken, elf cassettebandjes/cd's. Ook is er een verklaring van 17 januari 2006 van ontvangst van eigendommen waar als omschrijving van de bagage is gegeven: een zwart-witte zak, een plastic tas en een vuilniszak. Op dit formulier heeft verzoeker in het Russisch geschreven dat hij de inhoud van de zak niet had kunnen bekijken. Op de verklaring van eigen risico staat een vergelijkbare Russische zin.

Vanuit Zeist werd hij vervolgens overgeplaatst naar uitzetcentrum Zestienhoven in Rotterdam.

2. Op 20 januari 2006 zond mevrouw S., verzoekers partner, een brief aan de directie van de detentieboot Reno in Rotterdam. Zij verzocht namens verzoeker om teruggave van:

- een bruine suède jas, maat 48;
- witte sportschoenen en diverse kledingstukken;

- een gouden armband;
- een kristallen hangertje;
- een Parker pen;
- twee woordenboeken, blauw en wit: Russisch/Nederlands en Nederlands/Russisch;
- Russischtalige boeken en cd's;
- een mascotte hulzenstopper.

3. Mevrouw S. ontving geen antwoord op haar brief. Daarom diende zij op 14 februari 2006 een klacht in bij de Nationale ombudsman over de kwijtgeraakte goederen en over de slechte omstandigheden op detentieboot Reno. Op 4 april 2006 verstreekte zij nadere informatie. Naar aanleiding van psychotisch gedrag van verzoeker had de politie hem op 27 september 2005 aangehouden. Vervolgens was hij op 30 september 2005 in vreemdelingendetentie geplaatst, omdat hij niet legaal in Nederland verbleef. Als protest tegen de slechte omstandigheden op de detentieboot was verzoeker al vóór eind december 2005 een aantal keren in hongerstaking gegaan en was hij diverse malen in een isoleercel geplaatst, en ook overgeplaatst van detentieboot Reno naar detentieboot Libby in Rotterdam. Zelfs nadat een arts in oktober 2005 had geconstateerd dat hij in levensgevaar verkeerde, was hij niet naar een ziekenhuis gebracht, maar naar een isoleercel in het uitzetcentrum Zestienhoven in Rotterdam. Van de hongerstaking was niets in zijn dossier vermeld. Er was geen medische begeleiding geweest. In november 2005 was hij nogmaals naar een isoleercel in Zestienhoven gebracht. In totaal was hij drie maal naar een isoleercel in Zestienhoven gebracht.

Daarnaast had verzoeker steeds een strijd moeten voeren om iets van de goederen te krijgen die S. voor hem meebracht (kleding, boeken etc.).

Op 28 december 2005 had een incident plaatsgevonden op detentieboot Reno, als gevolg waarvan verzoeker op 30 december 2005 in een isoleercel op De Schie in Rotterdam was geplaatst (een gewone gevangenis met een extra zwaar beveiligde isoleerafdeling), en vervolgens was hij op 17 januari 2006 overgebracht naar Kamp Zeist.

Bij aankomst in Zeist was gebleken dat zijn bezittingen ook waren overgedragen vanuit de detentieboot Reno. Niet alle goederen waren in Zeist aangekomen. Het personeel in Zeist had bij hem aangedrongen om voor ontvangst te tekenen, zonder dat hij zijn spullen had kunnen bekijken. Op het moment dat hij wel zijn spullen kon bekijken, bleken er echter veel zaken te ontbreken, zoals zijn jas, schoenen, gouden armband, Parker pen, boeken, cd's, kledingstukken en meer. Hij had geen bewijs van afgifte gekregen. Hij vermoedde dat de goederen in Reno waren achtergehouden.

In februari 2006 was hij weer in hongerstaking gegaan. Vervolgens was hij voor onbepaalde tijd in een isoleercel geplaatst, weer zonder dat de hongerstaking in zijn dossier was vermeld.

Na vijf maanden vreemdelingendetentie was hij zonder enige bagage op straat gezet. Later kon hij samen met S. in Kamp Zeist zijn persoonlijke bezittingen ophalen. Van de vijf maanden detentie had hij drie maanden in een isoleercel doorgebracht, waarvan de laatste zes weken aaneengesloten. Door de vele overplaatsingen, het lange verblijf in een isoleercel en de honger- en dorststakingen was hij bijna twintig kilo afgevallen, en was hij verschillende goederen kwijtgeraakt. Zijn (psychische) gezondheidstoestand was voorafgaande aan de vreemdelingendetentie al slecht geweest, en was door de detentie verschillende malen erg slecht geweest. Na zijn vrijlating was onder behandeling van een psychiater, die hem grote doses antidepressiva voorschreef. Tijdens zijn detentie was medische behandeling steeds geweigerd, ondanks verzoeken daartoe.

4. De minister van Justitie verklaarde de klacht van 14 februari 2006 ongegrond, omdat niet was vast te stellen of verzoekers goederen ook werkelijk in het ongereede waren geraakt.

De minister gaf in zijn reactie op de klacht onder meer aan dat verzoekers verblijfsruimte in de detentieboot op 30 december 2005 was ontruimd. Daarvan was een ontruimingsverslag gemaakt. Wegens de onrust die zijn gedrag had veroorzaakt, was hij vervolgens overgeplaatst naar De Schie en daarna naar het detentiecentrum in Zeist. In Zeist waren hem de ingenomen goederen teruggegeven. Verzoeker had voor de ontvangst daarvan getekend. Daarnaast had hij een verklaring van eigen risico getekend, inhoudende dat het in het bezit hebben van particuliere eigendommen geheel voor eigen risico is en dat het detentiecentrum Zeist geen enkele aansprakelijkheid draagt voor het zoek en/of defect raken van deze eigendommen.

Verder deelde de minister mee dat de goederen die een gedetineerde bij zich had, bij binnenkomst in een detentiecentrum werden geregistreerd, in zoverre dat het aantal colli werd aangetekend en de wijze van verpakking. Eigendommen die de gedetineerde met zich in de hem toegewezen verblijfsruimte wenste mee te nemen, werden op een lijst vermeld, die de betrokken gedetineerde voor akkoord ondertekende. Ditzelfde gold bij het verlaten van de inrichting, wanneer een lijst werd opgemaakt van de in de verblijfsruimte aanwezige spullen. Gebeurde dit buiten de aanwezigheid van de gedetineerden, dan werd een ontruimingsverslag opgemaakt. Een integrale en stuksgewijze registratie van in- en uitgaande eigendommen van gedetineerden vond niet plaats. Wel werden de goederen die een gedetineerde op cel wilde hebben en die daar bij ontruiming werden aangetroffen op een formulier aangegeven. Dit was ook met de goederen van verzoeker gebeurd. Welke goederen precies waren meegezonden, was niet op te maken uit de voorhanden zijnde registratieformulieren. Volgens de minister was niet voldoende duidelijk welke persoonlijke eigendommen verzoeker op de detentieboot bij zich had gehad. In ieder geval kon volgens

de minister niet worden gesteld dat de namens verzoeker als vermist aangemerkte goederen - voor zover dit op grond van de omschrijving in de bewuste brief viel vast te stellen - bij de ontruiming van de verblijfsruimte van verzoeker waren aangetroffen. Bij de locatie De Schie was geen brief van verzoekers vriendin bekend, waarin zij om toezending van de volgens haar ontbrekende spullen van verzoeker vroeg.

5. Mevrouw S. deelde telefonisch mee dat zij de brief van 20 januari 2006 niet naar De Schie had gestuurd, maar naar de detentieboot in Rotterdam. Verder had verzoeker de plastic zakken niet kunnen openmaken, en had hij moeten tekenen voor ontvangst zonder dat hij de inhoud van de zakken had kunnen bekijken.

6. In reactie op het verslag van bevindingen deelde mevrouw S. mee dat de psychische gezondheid van verzoeker door de vreemdelingendetentie was verslechterd. Deze detentie heeft traumatische gevolgen gehad. Verzoeker achtte het belangrijkste aspect van de klachtbehandeling dat hij erkenning kreeg dat hem onrecht was aangedaan.

II. Beoordeling

7. Het vereiste van bijzondere zorg houdt in dat bestuursorganen aan personen die onder hun hoede zijn geplaatst, de zorg verlenen waarvoor deze personen, vanwege die afhankelijke positie, op die bestuursorganen zijn aangewezen. Een zorgvuldige registratie, behandeling en volledige teruggave van de ingenomen goederen van deze personen maakt deel uit van deze zorgplicht.

8. Het valt te betreuren dat, zoals de minister heeft erkend, een integrale en stuksgewijze registratie van in- en uitgaande eigendommen van gedetineerden, onder wie verzoeker, niet heeft plaatsgevonden. Daardoor is uit de opgemaakte registratieformulieren van ingenomen en teruggegeven goederen niet op te maken welke goederen verzoeker bij zich had gehad in zijn detentie en welke goederen buiten zijn aanwezigheid waren ingepakt en nagezonden na zijn overplaatsing. Bovendien komen deze lijsten niet met elkaar overeen. Zo staat wel een jas/colbert op de lijst van ingenomen goederen, maar niet op de lijst van teruggegeven goederen.

9. Doorgaans mag van een gedetineerde worden verwacht dat hij direct na de teruggave van ingenomen voorwerpen aangeeft dat hij daarvan goederen mist. Echter, in dit geval is aannemelijk dat verzoeker in een vrij kwetsbare geestestoestand verkeerde toen hij zijn goederen terugkreeg. Dit kwam onder meer doordat hij net uit de isoleercel was gelaten waarin hij voor straf twee weken had verbleven, hij voordien al niet in goede gezondheid verkeerde en hij diverse malen in honger- en dorststaking was gegaan. In die situatie wordt ook aannemelijk geacht dat hij het formulier heeft getekend omdat, zoals S. heeft gesteld, het personeel van de inrichting er op had aangedrongen dat hij tekende zonder dat hij de plastic zakken mocht openmaken. Verzoeker heeft niet zonder meer getekend, want hij heeft in de Russische taal op het formulier aangetekend dat hij niet in de zakken had

kunnen kijken. Hierdoor staat onvoldoende vast dat verzoeker vond dat alle goederen aanwezig waren en dat hij geen goederen miste. De minister wordt op grond van het voorgaande dan ook niet gevolgd in zijn lezing dat verzoeker de vermissing van zijn goederen onvoldoende heeft aangetoond, doordat hij heeft getekend voor ontvangst van de goederen en ook een verklaring van eigen risico heeft ondertekend. De minister legt hiermee de bewijslast ten onrechte geheel neer bij verzoeker.

10. In dit geval komt hier nog bij dat S. drie dagen na teruggave van de goederen, op 20 januari 2006, al schriftelijk melding heeft gemaakt van vermissing van (onder meer) verzoekers suède jas, een gouden armband, een Parker pen en twee woordenboeken. De minister heeft laten weten dat deze brief niet bij De Schie was teruggevonden. Volgens S. had zij deze brief echter naar de detentieboot in Rotterdam gestuurd.

De minister heeft geen verklaring gegeven voor het feit dat de brief ook daar kennelijk niet is teruggevonden dan wel niet is gezocht en heeft evenmin aangegeven dat naar aanleiding van het onderzoek van de Nationale ombudsman alsnog naar de goederen is gezocht.

11. Verder wordt nog opgemerkt dat verzoeker binnen een aantal maanden diverse malen is overgeplaatst. Het veelvuldig overplaatsen werkt in combinatie met een gebrekkige registratie het kwijtraken van goederen in de hand. Naderhand is dan niet meer vast te stellen of en zo ja welke goederen waar zijn verdwenen, en welke detentielocatie daarvoor verantwoordelijk is.

Nu de lezing van verzoeker op zichzelf beschouwd niet onaannemelijk is, en de gang van zaken als gevolg van een gebrekkige registratie achteraf niet meer is te achterhalen, moet het ervoor worden gehouden dat door toedoen van de detentieboot Reno in Rotterdam en/of de Penitentiare Inrichting De Schie te Rotterdam en/of het Detentiecentrum Kamp Zeist, en/of de justitiële vervoersdienst niet alle ingenomen goederen van verzoeker zijn teruggegeven.

Hiermee is gehandeld in strijd met het vereiste van bijzondere zorg.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

In het voorgaande wordt aanleiding gezien om de aanbeveling te doen in overleg te treden met verzoeker over een tegemoetkoming.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van Dienst Justitiële Inrichtingen, is gegrond wegens strijd met het vereiste van het verlenen van bijzondere zorg.

AANBEVELING

Aan de minister van Justitie wordt in overweging gegeven om in overleg met verzoeker te treden over een tegemoetkoming.

Onderzoek

Op 14 februari 2006 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer K. te Den Haag, ingediend door zijn partner, mevrouw S. te Den Haag, met een klacht over een gedraging van de Dienst Justitiële Inrichtingen.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

De klacht over de verblijfsomstandigheden in verschillende penitentiaire inrichtingen is in overleg met mevrouw S. bij brief van 20 april 2006 gezonden aan de Inspectie voor de Sanctietoepassing in het kader van een lopend onderzoek van die Inspectie.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

Het Ministerie van Justitie deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

De reactie van verzoeker gaf aanleiding het verslag te wijzigen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

- brief verzoekers partner van 20 januari 2006;
- verzoekschrift van 14 februari 2006, aangevuld op 4 april 2006;
- reactie minister van Justitie van 4 augustus 2006;
- diverse telefoongesprekken van een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman met mevrouw S., onder andere op 7, 17 en 23 maart 2006, 25 juli 2006, 29 augustus 2006, 1 september 2006, 8 en 9 mei 2007, en 25 en 31 juli 2007.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

Zie onder Beoordeling.